

Σύλλογος
Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας
«σὺν Ἀθηνᾶ»

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΛΑΤΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σάββατο, 3 Δεκεμβρίου 2016

ΟΡΘΟ

Συμφέρον: *τὸ κοινόν*

ένας: *βασιλεία*

οι λίγοι: *αριστοκρατία*

οι πολλοί: *πολιτεία*

ΕΚΤΡΟΠΗ

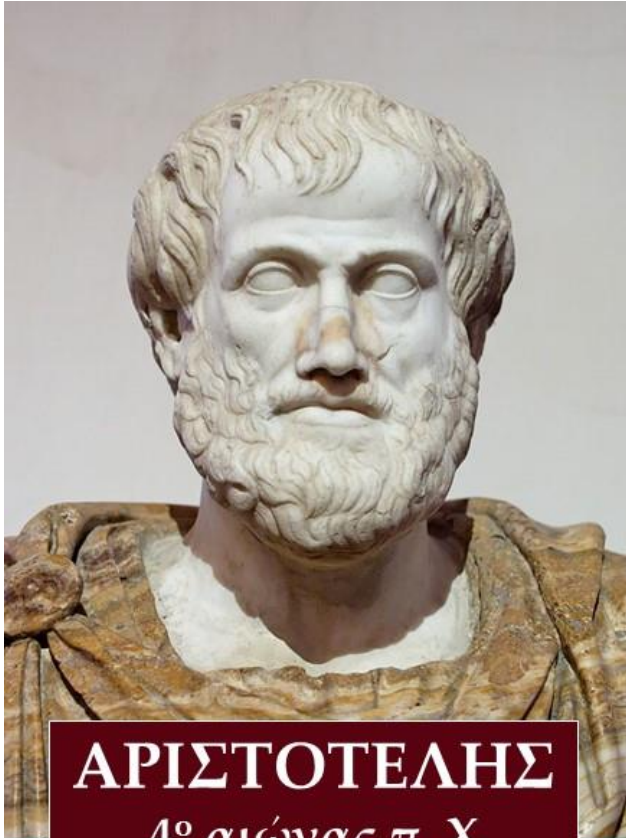
τὸ ἴδιον

τυραννία

ολιγαρχία

δημοκρατία

ΤΑ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

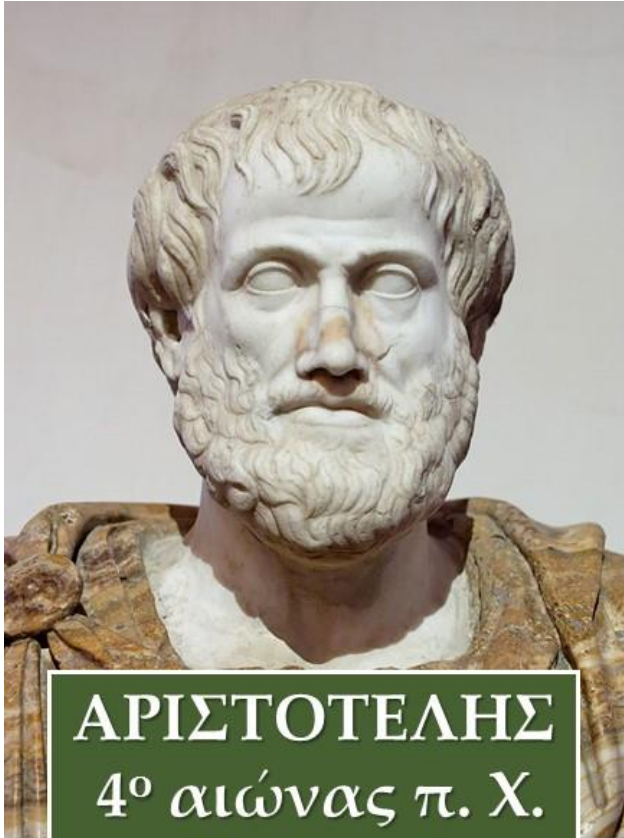
4^ο αιώνας π. Χ.

Πολιτικά

III 1276b

*[...] τῶν πολιτῶν, καίπερ
ἀνομοίων ὄντων, ἡ σωτηρία
τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστί,
κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία.*

*«Παρόλο που κάθε πολίτης
εἶναι διαφορετικός, με
διαφορετικό ρόλο, ἔργο ὅλων
εἶναι ἡ σωτηρία τῆς κοινωνίας
καὶ κοινωνία εἶναι ἡ
πολιτεία.»*

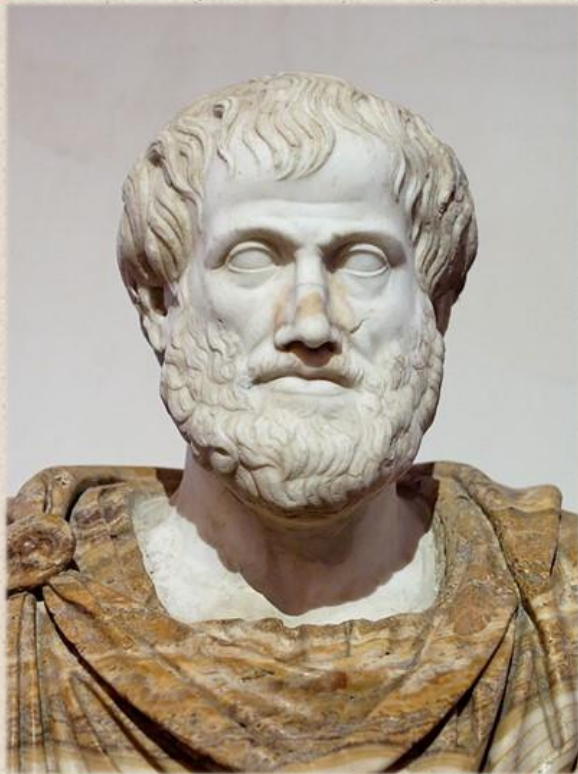

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ
4^ο αιώνας π. Χ.
Πολιτικά
IV 1289a

*μίαν δημοκρατίαν οἴονταί τινες
εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν: οὐκ
ἔστι δὲ τοῦτ' ἀληθές. ὥστε δεῖ
τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς
τῶν πολιτειῶν, πόσαι*

*«Κάποιοι νομίζουν ὅτι υπάρχει
ένα εἶδος δημοκρατίας καὶ ένα
εἶδος ὀλιγαρχίας, αὐτό ὅμως δεν
εἶναι ἀληθές. Πρέπει λοιπόν να
μην παραβλέπουμε τις διαφορές
τῶν πολιτευμάτων καὶ τὰ εἶδη»*

ΕΙΔΗ ΒΙΟΠΟΙΣΙΜΟΥ ΣΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ)

Πολιτικά

I 1256a-b

οἱ μὲν οὖν βίοι τοσοῦτοι σχεδόν εἰσιν, ὅσοι
γε αὐτόφυτον ἔχουσι τὴν ἐργασίαν
καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ καπηλείας [...] *νομαδικὸς*
ληστρικὸς ἀλιευτικὸς
θηρευτικὸς γεωργικὸς. οἱ δὲ καὶ
μιγνύντες ἐκ τούτων ἠδέως ζῶσι [...] *«*
Αὐτοὶ περίπου εἶναι οἱ τρόποι βιοπορισμοῦ,
ὅσοι ἔχουν ἐμφυτὴ τὴν ἐργασία καὶ δὲν
σχετίζονται μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἢ τὸ ἐμπόριον [...]:
ὁ νομαδικὸς, ὁ ληστρικὸς, ὁ ἀλιευτικὸς, ὁ θηρευ-
τικὸς καὶ ὁ γεωργικὸς. Κάποιοι ζοῦν εὐχάριστα
καὶ μετὰ κάποιον συνδυασμὸν αὐτῶν [...].»

Αριστοτέλης, Πολιτικά

Βιβλίο 6^ο

6ο βιβλίο Πολιτικών

[1316β] [31]

[...] ἐπεὶ δὲ τετύχηκεν εἶδη πλείω δημοκρατίας ὄντα καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ τι λοιπόν, οὐ χεῖρον ἐπισκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκεῖον καὶ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. «Ἐπειδὴ υπάρχουν περισσότερα εἶδη δημοκρατίας καὶ ἄλλων πολιτευμάτων, θα ἦταν σκόπιμο νὰ ερευνήσουμε μήπως παραλείψαμε κάτι καὶ νὰ προσδιορίσουμε γιὰ τὸ καθένα ἀπὸ τὰ πολιτεύματα τὴν εἰδική καὶ πιο ἐπωφελέ οργάνωση.»

[...] καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἰπόμεν: ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν, αὕτη δ' ἐστὶν ἣν καλοῦσιν οἱ τινες ὀλιγαρχίαν. Ληπτέον δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικὰ καὶ τὰ δοκοῦντα [20] ταῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν: ἐκ γὰρ τούτων συντιθεμένων τὰ τῆς δημοκρατίας εἶδη γίνεσθαι συμβαίνει, καὶ πλείους δημοκρατίας μιᾶς εἶναι καὶ διαφόρους. «Πρῶτα να μιλήσουμε για τη δημοκρατία, επειδὴ ταυτόχρονα ἐξηγούνται τα ζητήματα που αναφέρονται καὶ στο ἀντίθετο πολίτευμα, που κάποιοι ἀποκαλοῦν ολιγαρχία. Κατὰ τὴν ἐρευνα πρέπει να λάβουμε ὑπόψη ὅλες τις βασικὲς ἀρχὲς τῆς δημοκρατίας, ὅπως καὶ τα παρεπόμενά της. Γιατί με τὸν συγκερασμό τους δημιουργούνται τα πολλὰ καὶ διάφορα εἶδη δημοκρατίας»

δύο γάρ εἰσιν αἰτίαι δι' ἅσπερ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσὶ, πρῶτον μὲν ἢ λεχθεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι οἱ δῆμοι (γίνεται [25] γὰρ τὸ μὲν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάνανσον καὶ θητικόν:

«Δύο εἶναι οἱ λόγοι για τους οποίους υπάρχουν περισσότερα εἶδη δημοκρατίας. Πρώτος εἶναι αὐτός που εἶπαμε και πριν, ὅτι ο πληθυσμός των πόλεων περιλαμβάνει κάθε εἶδους στοιχεία (γεωργούς, τεχνίτες, εργάτες)»

δευτέρα δὲ περὶ ἧς νῦν λέγομεν. τὰ γὰρ ταῖς [30]
δημοκρατίαις ἀκολουθοῦντα καὶ δοκοῦντ' εἶναι τῆς πολιτείας
οἰκεῖα ταύτης ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἑτέρας: τῇ
μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ' ἅπαντα
ταῦτα. «Δεύτερος λόγος εἶναι οἱ συνέπειες τῆς δημοκρατίας.
Οἱ συνέπειες αὐτές, θεωρούμενες καὶ ὡς χαρακτηριστικὰ τοῦ
πολιτεύματος, συνδυαζόμενες με διαφορετικὸ τρόπο,
δημιουργοῦν διαφορετικὸ τύπο δημοκρατίας. Γιατί εἶναι
πιθανὸν ὅτι ἐν μιᾷ δημοκρατίᾳ νὰ βρῶσκει κανεὶς λιγότερες
συνέπειες, ἐν δευτέρῃ περισσότερες καὶ ἐν τρίτῃ ὅλες.»

χρήσιμον δ' ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρὸς τε τὸ κατασκευάζειν ἢν ἄν τις αὐτῶν τύχη βουλόμενος, [35] καὶ πρὸς τὰς διορθώσεις. ζητοῦσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες ἅπαντα τὰ οἰκεία συναγαγεῖν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἀμαρτάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ τὰς φθορὰς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον. «Καλὸ εἶναι να τις γνωρίζει κανεῖς ὅλες, ὥστε να δημιουργεῖ οποιοδήποτε τύπο δημοκρατίας θέλει και να διορθώνει ὅσα του φαίνονται ὅτι δεν εἶναι σωστά. Γιατί βέβαια ὅσοι θεσπίζουν πολιτεύματα προσπαθοῦν με βάση τις αρχές τους να συνθέσουν τα ειδικά στοιχεία, κάνουν ὁμως λάθη, ὅπως εἶπαμε και πριν, ὅταν μιλήσαμε για τη φθορά και τη διάσωση των πολιτευμάτων.»

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΡΧΗ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ὑπόθεσις μὲν οὖν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευθερία (τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασιν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτεία ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας: [1317β] τούτου γὰρ στοχάζεσθαι φασὶ πᾶσαν δημοκρατίαν): ἐλευθερίας δὲ ἐν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν.

«Θεμελιώδης δημοκρατικὴ ἀρχὴ εἶναι ἡ ἐλευθερία — ἔτσι συνηθίζουν νὰ λένε, ὅτι σύμφωνα με τὴν κοινὴ ἀποψὴ σὲ αὐτὸ τὸ πολίτευμα οἱ ἄνθρωποι ἀπολαμβάνουν τὴν ἐλευθερία. Βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἐλευθερίας εἶναι ὅτι κάθε πολίτης γίνεται πότε ἀρχοντας καὶ πότε ἀρχόμενος.»

καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοτικὸν τὸ ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατὰ ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τούτου δ' [5] ὄντος τοῦ δικαίου τὸ πλῆθος ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὅτι ἂν δόξη τοῖς πλείοσι, τοῦτ' εἶναι τέλος καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ δίκαιον: φασὶ γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν:

«Γιατί το δίκαιο της δημοκρατίας βασίζεται στην αριθμητική ισότητα και όχι στην αναλογική. Αφού λοιπόν έτσι λέει το δίκαιο, κυρίαρχη δύναμη στη δημοκρατία είναι η πλειοψηφία και απόλυτα δίκαιο είναι ό,τι αποφασίζουν οι περισσότεροι. Κάθε πολίτης υποστηρίζουν πρέπει να έχει ίσα δικαιώματα.»

ὥστε ἐν ταῖς δημοκρατίαις συμβαίνει κυριωτέρους εἶναι τοὺς ἀπόρους τῶν εὐπόρων: πλείους γάρ εἰσι, κύριον δὲ τὸ τοῖς [10] πλείοσι δόξαν. [...] ἐν δὲ τὸ ζῆν ὡς βούλεται τις. τοῦτο γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἔργον εἶναι φασιν, εἴπερ τοῦ δουλεύοντος τὸ ζῆν μὴ ὡς βούλεται.

«Στις δημοκρατίες ἀρα μεγαλύτερη δύναμη ἔχουν οἱ ἀποροὶ καὶ ὄχι οἱ εὐποροὶ, ἀφοῦ οἱ ἀποροὶ εἶναι περισσότεροὶ καὶ ἡ γνώμη τῶν περισσοτέρων επικρατεῖ. [...] Δεύτερο χαρακτηριστικό εἶναι νὰ ζεὶ κανεὶς ὅπως θέλει, γιατί λένε πως αὐτό εἶναι παρεπόμενο τῆς δημοκρατίας, ἀφοῦ συνέπεια τῆς δουλείας εἶναι νὰ μὴ ζεὶ ὁ δούλος ὅπως θέλει.»

[...] τὰ τοιαῦτα δημοτικά: τὸ αἰρεῖσθαι τὰς ἀρχὰς πάντα ἐκ πάντων, τὸ ἄρχειν πάντα μὲν [20] ἑκάστου ἑκάστον δ' ἐν μέρει πάντων, τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσαι μὴ ἐμπειρίας δέονται καὶ τέχνης, τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος μηθενὸς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι μικροτάτου, «[...]ως δημοκρατικοὶ θεσμοὶ θεωροῦνται οἱ ἀκόλουθοι: 1. Ὅλες οἱ ἀρχές ἐκλέγονται ἀπὸ ὅλους τοὺς πολίτες. 2. Ὅλοι ἀρχοῦν σὲ κάθε πολίτη καὶ κάθε πολίτης μετὰ τὴν σειράν σὲ ὅλους. 3. Τα ἀξιώματα ἀπονέμονται μετὰ κλήρον ἢ ὅλα ἢ ὅσα δὲν ἀπαιτοῦν πείρα καὶ εἰδικές γνῶσεις. 4. Δὲν ἀπαιτεῖται εἰσόδημα γιὰ τὴν ἀπόκτηση ἀξιώματος ἢ ἀπαιτεῖται ὅσο τὸ δυνατὸ μικρότερο.»

τὸ μὴ δις τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγάκις ἢ ὀλίγας ἔξω
τῶν κατὰ πόλεμον, τὸ ὀλιγοχρονίους εἶναι τὰς [25] ἀρχὰς ἢ
πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται, τὸ δικάζειν πάντας καὶ ἐκ πάντων,
καὶ περὶ πάντων, ἢ περὶ τῶν πλείστων καὶ τῶν μεγίστων καὶ
τῶν κυριωτάτων, οἷον περὶ εὐθυνῶν καὶ πολιτείας καὶ τῶν
ιδίων συναλλαγμάτων, «5. Απαγορεύεται ἡ απονομή του
ἰδίου αξιώματος δύο φορές ἢ απονέμονται λίγα μόνο και
λίγες φορές με εξαίρεση τα στρατιωτικά. 6. Η διάρκεια κάθε
αξιώματος είναι μικρή και αυτό ισχύει για όλα ἢ για ὅσο το
δυνατό περισσότερα αξιώματα. 7. Οι δικαστές εκλέγονται
ὅλοι ἀπὸ ὅλους για ὅλα και ἔχουν στη δικαιοδοσία τους ὅλες
τις υποθέσεις και ιδιαίτερα τις σημαντικότερες, ὅπως τις περὶ
ευθύνης και αὐτές που αναφέρονται στο πολίτευμα και στις
ιδιωτικές συμφωνίες.»

*τὸ τὴν ἐκκλησίαν κυρίαν εἶναι πάντων ἢ τῶν μεγίστων,
ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν [30] μηθενὸς ἢ ὅτι ὀλιγίστων, ἢ τῶν
μεγίστων βουλήν κυρίαν [...].*

«8. Η εκκλησία του δήμου ασκεί δικαιοδοσία σε όλα τα ζητήματα, αλλά καμία εξουσία δεν είναι κυρίαρχη σε κανέναν τομέα ή είναι σε όσο το δυνατόν λιγότερους. 9. Η βουλή αποφασίζει για τα σημαντικότερα ζητήματα—η βουλή είναι η δημοκρατικότερη από όλες τις αρχές [...].»

ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟΔΙΑΙΤΟΝ...

*ἔπειτα τὸ μισθοφορεῖν μάλιστα μὲν πάντα, ἐκκλησίαν
δικαστήρια ἀρχάς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχάς καὶ τὰ δικαστήρια καὶ
τὴν βουλήν καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἢ τῶν ἀρχῶν ἅς
ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων.*

«10. Χορηγείται αμοιβή σε όλους γενικά, τα μέλη της
εκκλησίας του δήμου, δικαστές, κατώτερους δημόσιους
λειτουργούς. Και αν δεν υπάρχουν αρκετά χρήματα, μόνο οι
σημαντικότεροι λειτουργοί, οι δικαστές, οι βουλευτές, τα μέλη
της εκκλησίας του δήμου, που αποφασίζουν για σοβαρά
θέματα ή οι λειτουργοί, που υποχρεωτικά τρώνε όλοι μαζί.»

ἔτι ἐπειδὴ ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ
ὀρίζεται, [40] τὰ δημοτικὰ δοκεῖ τὰναντία τούτων εἶναι,
ἀγένεια πενία βαναυσία: ἔτι δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν
ἀίδιον εἶναι, [1318α] ἐὰν δέ τις καταλειφθῆ ἔξ ἀρχαίας
μεταβολῆς, τό γε περιαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἔξ
αἰρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν.

«Κι ἐπειδὴ ἡ ευγενικὴ καταγωγὴ, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ μόρφωση
εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς ὀλιγαρχίας, τὰ ἀντίθετα εἶναι τῆς
δημοκρατίας, δηλαδή ἡ ταπεινὴ καταγωγὴ, ἡ φτώχεια καὶ ἡ
χειρονακτικὴ ἐργασία. Ἄλλος δημοκρατικὸς θεσμὸς εἶναι νὰ
μὴν εἶναι ἰσόβια τὰ αξιώματα. Κι ἂν κάποιος εἶναι ἰσόβιος ἀπὸ
παλαιότερη ἀναθεώρηση, νὰ περιορίζεται ἡ ἀρμοδιότητά του
καὶ νὰ ἀπονέμεται με κλήρωση καὶ ὄχι με ψηφοφορία.»

τὰ μὲν οὖν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐστί: συμβαίνει δ' ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι δημοκρατικοῦ [5] (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμόν) ἢ μάλιστα εἶναι δοκοῦσα δημοκρατία καὶ δῆμος. ἴσον γὰρ τὸ μῆθ' ἔν μᾶλλον ἄρχειν τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμόν: «Ὅλα αὐτὰ εἶναι κοινὰ χαρακτηριστικά των δημοκρατιῶν. Εκείνο ὅμως που θεωρεῖται κατὰ κύριο λόγο δημοκρατία εἶναι ἡ αναγνωρισμένη ἀρχὴ τῆς δημοκρατικῆς ἰσότητος (ὅλοι εἶναι ἴσοι ἀριθμητικά). Γιατί ἰσότητα εἶναι νὰ μὴν ἔχουν οἱ φτωχοὶ περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ τοὺς πλούσιους, οὔτε νὰ εἶναι κυρίαρχοι, ἀλλὰ ὅλοι ἀνάλογα με τὸν ἀριθμὸν τους.»

ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ...

τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀπορεῖται πῶς ἔξουσι τὸ ἴσον, πότερον δεῖ τὰ τιμήματα διελεῖν χιλίοις τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις, ἢ οὐχ οὕτω δεῖ τιθέναι τὴν κατὰ τοῦτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν [15] μὲν οὕτως, ἔπειτα ἐκτῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τούτους κυρίους εἶναι τῶν αἰρέσεων καὶ τῶν δικαστηρίων.

«Γεννιέται ὁμως ἡ ἀπορία πῶς θα εφαρμοστεῖ αὐτή ἡ ἰσότητα; Μήπως πρέπει να χωρίσουν ἔτσι τους πολίτες, ὥστε οἱ περιουσίες των 500 να δοθοῦν σε 1000 καὶ οἱ 1000 να ἔχουν ἴσα δικαιώματα με τους πεντακόσιους; Ἢ μήπως ὄχι ἔτσι, ἀλλὰ διατηρώντας τὴν διανομὴ τῆς περιουσίας, να πάρουμε κάποιους ἀπὸ τους 500 καὶ ἄλλους τόσους ἀπὸ τους 1000 καὶ να τους δώσουμε δικαιοδοσία να ἐκλέγουν ἄρχοντες καὶ δικαστές;»

πότερον οὖν αὕτη ἢ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μάλλον ἢ κατὰ τὸ πλῆθος; φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τοῦτο δίκαιον ὅτι ἂν δόξη τοῖς πλείοσιν, [20] οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὅτι ἂν δόξη τῇ πλείονι οὐσίᾳ: κατὰ πλῆθος γὰρ οὐσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. ἔχει δ' ἀμφοτέρω ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν:

«Αυτό το πολίτευμα ανταποκρίνεται περισσότερο στο δημοκρατικό δίκαιο ἢ εκείνο που στηρίζεται στην αριθμητική ισότητα αποκλειστικά; Γιατί οι δημοκρατικοὶ θεωροῦν δίκαιο ὅ,τι αποφασίζει ἡ πλειοψηφία, ενώ οι ολιγαρχικοὶ ὅ,τι θεωροῦν καλὸ οι πλούσιοι, γιατί υποστηρίζουν πως ἀνάλογα με τὸ ὕψος τῆς περιουσίας ἀπονέμεται καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου. Καὶ οἱ δύο ἀπόψεις ὁμως βασίζονται σε ἀνισότητα καὶ ἀδικία.»

εἰ μὲν γὰρ ὅ τι ἂν οἱ ὀλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ εἴαν εἷς ἔχη πλείω τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ [25] δ' ὅ τι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμὸν, ἀδικήσουσι δημεύοντες τὰ τῶν πλουσίων καὶ ἐλαττόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον.

«Αν επικρατήσει η γνώμη των λίγων, τότε έχουμε τυραννίδα—γιατί κάποιος πλούσιος με μεγαλύτερη περιουσία από τους άλλους, σύμφωνα με την ολιγαρχία μπορεί να καταλάβει μόνος την εξουσία. Αν επικρατήσει η γνώμη να υπερισχύει η πλειοψηφία, τότε αυτοί θα διαπράξουν αδικία δημεύοντας τις περιουσίες των πλουσίων, που όπως ξαναείπαμε είναι λιγότεροι.»

τίς ἂν οὖν εἶη ἰσότης ἣν ὁμολογήσουσιν ἀμφοτέροι, σκεπτέον ἐξ ὧν ὀρίζονται δικαίων ἀμφοτέροι. λέγουσι γὰρ ὡς ὅ τι ἂν δόξη τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον: [30] ἔστω δὴ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη τετύχηκεν ἐξ ὧν ἡ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὅ τι ἂν ἀμφοτέροις δόξη ἢ τοῖς πλείοσι, τοῦτο κύριον ἔστω, ἐὰν δὲ τὰναντία δόξη, ὅ τι ἂν οἱ πλείους καὶ ὧν τὸ τίμημα πλείον: «Πρέπει λοιπόν να ερευνήσουμε ποιο εἶδος ἰσότητος δέχονται καὶ οἱ δύο, με βάση τον ὀρισμὸ που δίνουν για τὴν ἰσότητα των πολιτῶν μέσα στο πολίτευμα. Ὑποστηρίζουν καὶ οἱ δύο πως πρέπει να επικρατεῖ ὅ,τι ἀποφασίζει ἡ πλειοψηφία. Ἀς τὴ δεχτούμε λοιπόν αὐτή τὴ γνώμη ὄχι ὄμως ἀπόλυτα. Γιατί ἀφού τόσο οἱ πρώτοι ὄσο καὶ οἱ δεύτεροι δέχονται ὅτι ἡ πόλις ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη, τους πλούσιους καὶ τους φτωχοὺς, μοναδική ἐγκυρη ἀπόφαση εἶναι ἡ ἀπόφαση ὀλων ἢ τὴς πλειοψηφία καὶ ἀπὸ τα δύο μέρη.»

Δίνει ακολούθως ο Αριστοτέλης ένα παράδειγμα πως αν είναι δέκα πλούσιοι και είκοσι φτωχοί πρέπει να αποφασίζει αντιπροσωπευτική πλειοψηφία και από τα δύο μέρη και αν πρέπει να αποφασίζει η μεικτή ομάδα [4 πλούσιοι και 15 φτωχοί] με το μεγαλύτερο εισόδημα, ενώ σε περίπτωση ισοψηφίας πρέπει να γίνεται κλήρωση ή ανάλογη μέθοδος.

[1318β] [...] ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἴσου καὶ τοῦ δικαίου, κἂν ἢ πάνυ χαλεπὸν εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾶον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοὺς δυναμένους πλεονεκτεῖν: αἰεὶ γὰρ ζητοῦσι τὸ ἴσον καὶ τὸ [5] δίκαιον οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζουσιν «Ὅσο δύσκολο και αν είναι όμως να φτάσουμε στην αλήθεια για το συγκεκριμένο θέμα, είναι ευκολότερο από το να μεταπείσουμε τους ισχυρότερους. Γιατί ενώ οι ισχυροί αδιαφοροῦν για την ισότητα και τη δικαιοσύνη, σε όλες τις περιπτώσεις τις επικαλούνται οι αδύνατοι.»

ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠ' ΟΛΕΣ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ

βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός [10] ἐστίν, [...] διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολλὴν οὐσίαν ἔχειν ἄσχυλος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν διὰ δὲ τὸ ἔχειν τὰνακαῖα πρὸς τοῖς ἔργοις διατρίβουσι καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἦδιον αὐτοῖς [15] τὸ ἐργάζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ἦ λήματα μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. «Το καλύτερο τμήμα του δήμου είναι οι γεωργοί, [...] γιατί μην έχοντας το πλήθος μεγάλη περιουσία, δεν έχει και χρόνο να ασχοληθεί με άλλες υποθέσεις, ὅπως το να συχνάζει στην ἐκκλησία του δήμου. Κι επειδὴ δεν ἔχουν τα ἀπαραίτητα για να ζήσουν, ασχολοῦνται μόνο με τις προσωπικὲς υποθέσεις τους και δεν ἐπιθυμοῦν τα ἀγαθὰ των ἄλλων. Προτιμοῦν να ἐργάζονται παρὰ να ασχολοῦνται με την πολιτικὴ και τα αξιώματα, ειδικὰ ὅταν δεν υπάρχουν μεγάλες ἀμοιβές.»

ΟΙ ΠΙΟ ΠΟΛΛΟΙ ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΠΑΡΑ ΤΗ ΔΟΞΑ

οί γὰρ πολλοὶ μάλλον ὀρέγονται τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. σημεῖον δέ: καὶ γὰρ τὰς ἀρχαίας τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν, εἴαν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ κωλύῃ μηδ' [20] ἀφαιρῆται μηθέν: [...] ἔτι δὲ τὸ κυρίου εἶναι τοῦ ἐλέσθαι καὶ εὐθύνειν ἀναπληροῖ τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν, «Γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι επιδιώκουν τα αξιώματα για το κέρδος μάλλον παρά για την τιμή. Και αυτό αποδεικνύεται από το ότι και τις παλιές τυραννίδες ανέχονταν και σήμερα τις ολιγαρχίες ανέχονται, αν δεν τους εμποδίζει κάποιος να κάνουν τη δουλειά τους ή αν δεν τους παίρνουν κάτι από την περιουσία τους [...] ενώ αν έχουν φιλοδοξίες, την έλλειψη αξιώματος αναπληρώνει το δικαίωμα να εκλέγουν τις αρχές και να ζητούν ευθύνες.»

Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑ

ἐπεὶ παρ' ἐνίοις δήμοις, κὰν μὴ μετέχωσι τῆς αἵρέσεως τῶν ἀρχῶν ἀλλὰ τινες αἵρετοὶ κατὰ μέρος ἐκ πάντων, [25] ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλευέσθαι κύριοι ὦσιν, ἱκανῶς ἔχει τοῖς πολλοῖς: καὶ δεῖ νομίζειν καὶ τοῦτ' εἶναι σχῆμά τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ ποτ' ἦν.

«Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα δεν συμμετέχουν ὅλοι στην εκλογή των αρχῶν, ἀλλὰ κάποιοι αντιπρόσωποι που εκλέγονται εναλλάξ ἀπὸ το σύνολο του δήμου, ὅπως στη Μαντίνεια. Η πλειοψηφία εἶναι ὁμως ικανοποιημένη, εἰάν κυριαρχεῖ στην ἐκκλησία του δήμου. Και πρέπει να παραδεχτούμε ὅτι το πολίτευμα που ἴσχυε ἄλλοτε στη Μαντίνεια ἦταν κάποια μορφή δημοκρατίας.»

διὸ δὴ καὶ συμφέρον ἐστὶ τῇ πρότερον ῥηθείῃ δημοκρατία
καὶ ὑπάρχειν εἴωθεν, αἰρεῖσθαι μὲν τὰς ἀρχὰς καὶ εὐθύνειν
καὶ [30] δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγίστας αἰρετοὺς καὶ
ἀπὸ τιμημάτων, τὰς μείζους ἀπομειζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ
τιμημάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυναμένους. «Αὐτό το
εἶδος δημοκρατίας, που προαναφέραμε καὶ ἔχει με κάποιον
τρόπο καθιερωθεῖ, συμφέρει νὰ ἐκλέγουν ὅλοι τοὺς ἀρχόντες
καὶ νὰ ζητοῦν εὐθύνες καὶ ὅλοι νὰ γίνονται δικαστές. Ὅμως
τὰ ἀνώτερα αξιώματα ἀπονέμονται με ἐκλογή καὶ σὲ σχέση
με τὰ εἰσοδήματα τοῦ καθενός, δηλαδὴ ὅσο μεγαλύτερα τὰ
εἰσοδήματα, τόσο μεγαλύτερες ἐξουσίες δίνονται. Ἢ ἀν δὲν
υπάρχουν αξιώματα ποὺ ἀπαιτοῦν περιουσία, διορίζουν
ὅσους ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ ἐκπληρώσουν τὰ καθήκοντά
τους με καλύτερο τρόπο.»

ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ἀνάγκη δὲ πολιτευομένους οὕτω πολιτεύεσθαι καλῶς (αἱ τε γὰρ ἀρχαὶ αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται, τοῦ δήμου βουλομένου καὶ τοῖς [35] ἐπιεικέσιν οὐ φθονοῦντος), καὶ τοῖς ἐπιεικέσι καὶ γνωρίμοις ἀρκοῦσαν εἶναι ταύτην τὴν τάξιν: ἀρξονται γὰρ οὐχ ὑπ' ἄλλων χειρόνων, καὶ ἀρξουσι δικαίως διὰ τὸ τῶν εὐθυνῶν εἶναι κυρίους ἑτέρους. «Ἄν εξασκούν την πολιτική με αυτόν τον τρόπο, αναγκαστικά θα πολιτεύονται καλά— επειδή οι αρχές θα βρίσκονται πάντα στα χέρια των αρίστων μετά από θέληση του λαού, με αποτέλεσμα οι πολλοί να μη φθονούν τους σπουδαίους. Και το σύστημα αυτό θα είναι αρεστό και στους επιφανείς και σε αυτούς που διακρίνονται, αφού με αυτόν τον τρόπο δεν θα κυβερνιούνται από κατωτέρους τους. Ἐτσι θα κυβερνήσουν με τρόπο δίκαιο, επειδή θα λογοδοτοῦν σε ἄλλους.»

ΜΗ ΑΠΟΛΥΤΑΡΧΙΚΟ

*τὸ γὰρ ἐπανακρέμασθαι, καὶ μὴ πᾶν ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν
δόξη, συμφέρον ἐστίν: ἢ γὰρ ἐξουσία [40] τοῦ πράττειν ὅ τι ἂν
ἐθέλητις οὐ δύναται φυλάττειν τὸ ἐν ἑκάστῳ τῶν
ἀνθρώπων φαῦλον.*

«Ἐπειδὴ το να εξαρτάται κάποιος ἀπό κάποιον ἄλλο και να μην ἔχει τη δυνατότητα να κάνει ὅ,τι του αρέσει, εἶναι ωφέλιμο, γιατί η ἀπόλυτη ἐξουσία, το να κάνει κανεὶς ὅ,τι του αρέσει, δεν ἔχει τη δυνατότητα να συγκρατεῖ το κακό που κλείνει μέσα του κάθε ἄνθρωπος.»

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΛΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ

[1319α] ὥστε ἀναγκαῖον συμβαίνειν ὅπερ ἐστὶν ὠφελιμώτατον ἐν ταῖς πολιτείαις, ἄρχειν τοὺς ἐπιεικεῖς ἀναμαρτήτους ὄντας, μηδὲν ἐλαττουμένου τοῦ πλήθους. ὅτι μὲν οὖν αὕτη τῶν δημοκρατιῶν ἀρίστη, φανερόν, [5] καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, ὅτι διὰ τὸ ποιόν τινα εἶναι τὸν δῆμον: «Ἄρα βγαίνει το συμπέρασμα ὅτι το μεγαλύτερο πλεονέκτημα για τις πολιτείες είναι το να κυβερνοῦν οι σπουδαῖοι πολίτες, που δεν υποπίπουν σε σοβαρά λάθη, χωρίς ὅμως αυτό να σημαίνει ὅτι θα μειώνεται η δύναμη του πλήθους. Είναι ἄρα φανερό ὅτι αὐτή η δημοκρατία είναι το ἀριστο πολίτευμα, γιατί και η ποιότητα του δήμου είναι υψηλή.»

Δεύτερη καλύτερη δημοκρατία είναι αυτή των βοσκών, για τους ίδιους λόγους και γιατί λόγω της ζωής αυτών των ανθρώπων είναι σκληραγωγημένοι και προετοιμασμένοι και για τη στρατιωτική ζωή, σε περίπτωση πολέμου.

τὰ δ' ἄλλα πλήθη πάντα σχεδόν, ἐξ [25] ὧν αἱ λοιπαὶ δημοκρατίαι συνεστάσι, πολλῶ φαιλότερα τούτων: ὁ γὰρ βίος φαῦλος, καὶ οὐθὲν ἔργον μετ' ἀρετῆς ὧν μεταχειρίζεται τὸ πλῆθος τό τε τῶν βαναύσων καὶ τὸ τῶν ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητικόν, «Ὅλα σχεδόν τα ἄλλα εἶδη πλήθους που αποτελοῦν τα ἄλλα εἶδη δημοκρατίας είναι πολύ κατώτερα, γιατί και η ζωή τους έχει υποβαθμιστεί πολύ και καμία εργασία από αυτές που εκτελοῦν τεχνίτες ἢ μικρέμποροι και εργάτες και δεν την εξασκοῦν με τρόπο που να σχετίζεται με την ἀρετή.»

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

*ἔστι δὲ ἔργον τοῦ νομοθέτου καὶ τῶν βουλομένων συνιστάναι
τινὰ τοιαύτην πολιτείαν οὐ τὸ καταστήσαι μέγιστον [35]
ἔργον οὐ δὲ μόνον, ἀλλ' ὅπως σώζεται μᾶλλον: μίαν γὰρ ἢ
δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας οὐ χαλεπὸν μείναι πολιτευομένους
ὅπως οὖν.*

«Σχετικά με τον νομοθέτη και με όσους θέλουν να συστήσουν ένα τέτοιο πολίτευμα, η μεγαλύτερη δυσκολία δεν είναι μόνο στην εγκαθίδρυσή του, αλλά περισσότεροι στη διατήρησή του. Γιατί οποιοδήποτε πολίτευμα μπορεί εύκολα να διατηρηθεί για μία, δύο ή τρεις μέρες (αλλά δεν είναι αυτός ο στόχος).»

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

διὸ δεῖ, περὶ ὧν τε θεώρηται πρότερον, τίνες σωτηρίαὶ καὶ φθοραὶ τῶν πολιτειῶν, ἐκ τούτων πειρᾶσθαι κατασκευάζειν τὴν ἀσφάλειαν, εὐλαβουμένους μὲν τὰ φθείροντα, [40] τιθεμένους δὲ τοιούτους νόμους, καὶ τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γεγραμμένους, [1320α] οἳ περιλήψονται μάλιστα τὰ σώζοντα τὰς πολιτείας, «Γι αὐτό πρέπει αφοῦ μελετήσουμε ὅσα αναλύσαμε πιο πάνω, δηλαδή ποια μέτρα βοηθοῦν στη διατήρηση καὶ ποια στη διάλυση τῶν πολιτευμάτων, νὰ προσπαθοῦμε νὰ εξασφαλίσουμε τὴ διάρκεια, ἀποφεύγοντας τὰ αἷτια φθορᾶς καὶ υιοθετώντας νόμους, γραπτούς καὶ ἀγράφους, που νὰ περιλαμβάνουν ὅσο το δυνατό περισσότερα μέτρα που νὰ εξασφαλίζουν τὴ διατήρηση τοῦ πολιτεύματος.»

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ ΕΥΕΛΙΞΙΑ

καὶ μὴ νομίζειν τοῦτ' εἶναι δημοτικὸν μηδ' ὀλιγαρχικὸν ὃ ποιήσει τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα δημοκρατεῖσθαι ἢ ὀλιγαρχεῖσθαι, ἀλλ' ὃ πλεῖστον χρόνον.

«Και να μην έχουμε τη γνώμη ότι αυτά τα μέτρα είναι είτε δημοκρατικά είτε ολιγαρχικά, που θα καταστήσουν το πολίτευμα δημοκρατικό ή ολιγαρχικό, αλλά εκείνα που θα το διατηρήσουν [καλό] και αμετάβλητο για όσο το δυνατό περισσότερο χρόνο. »

[Θυμόμαστε ότι έχει μιλήσει στο 5^ο βιβλίο για τα εὐ κεκαρομένα πολιτεύματα, με κατάλληλη ισορροπία δημοκρατικῶν (σοσιαλιστικῶν) και ολιγαρχικῶν (καπιταλιστικῶν) θεσμών]

ΟΙ ΔΗΜΑΓΩΓΟΙ – ΕΜΠΙΑΘΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΛΟΥΣΙΩΝ

*οί δὲ νῦν δημαγωγοί[5] χαριζόμενοι τοῖς δήμοις πολλὰ
δημεύουσι διὰ τῶν δικαστηρίων. διὸ δεῖ πρὸς ταῦτα
ἀντιπράττειν τοὺς κηδομένους τῆς πολιτείας, νομοθετοῦντας
μηδὲν εἶναι δημόσιον τῶν καταδικαζομένων καὶ φερόμενον
πρὸς τὸ κοινόν, ἀλλ' ἱερόν: «Οἱ σημερινοὶ δημαγωγοὶ ὅμως, για
να εἶναι ευχάριστοι στα πλήθη, δημεύουν με δίκες τις περιουσίες
των πολιτῶν. Ἐτσι, ὅσοι ενδιαφέρονται πραγματικά για το
πολίτευμα, πρέπει να αντιμετωπίζουν τέτοιες ενέργειες με
νόμο, με τον οποίο δεν θα περιέρχεται στο δημόσιο τίποτε ἀπὸ
τις δημευόμενες περιουσίες, ἀλλὰ θα αφιερώνεται στους
ναοὺς.»*

*[ὥστε να παραμένει ο φόβος προς τους αδικοπράγουντες
πλουσίους, ἀλλὰ να μειώνονται οι πιθανότητες συκοφαντίας
προς δήμευση περιουσιῶν]*

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΩΝ

ἔτι δὲ τὰς γινομένας δημοσίας δίκας ὡς ὀλιγίστας αἰεὶ ποιεῖν, μεγάλοις ἐπιτιμίαις τοὺς εἰκῆ γραφομένους κωλύοντας: οὐ γὰρ τοὺς δημοτικούς ἀλλὰ τοὺς γνωρίμους εἰώθασιν εἰσάγειν, δεῖ [15] δὲ καὶ ταύτη τῇ πολιτείᾳ πάντας μάλιστα μὲν εὖνους εἶναι τοὺς πολίτας, εἰ δὲ μή, μή τοί γε ὡς πολεμίους νομίζειν τοὺς κυρίους. «Πρέπει ἀκόμη να ἐκδικάζονται λιγότερες υποθέσεις ἐσχάτης προδοσίας καὶ να ἐπιβάλλεται βαρύντατο πρόστιμο, ἀν βγεί ἀθωωτικὴ ἀπόφαση, σε ὅσους υποβάλλουν μηνύσεις χωρὶς σοβαρὲς ἀποδείξεις. Γιατί τις περισσότερες φορές δεν καταγγέλουν με τέτοιες κατηγορίες φτωχοὺς δημοκρατικούς, ἀλλὰ διακεκριμένους πλουσίους, ἐνῶ το πολίτευμα το συμφέρει να ἔχουν εὐνοϊκὲς διαθέσεις ὅλοι οἱ πολῖτες ἢ τουλάχιστον να μη βλέπουν σαν ἐχθροὺς τοὺς ἰσχυροὺς.»

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΥΠΟΒΑΘΜΙΖΕΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
*ὅπου δ' εἰσὶ πρόσοδοι, μὴ ποιεῖν ὃ [30] νῦν οἱ δημαγωγοὶ
ποιοῦσιν (τὰ γὰρ περιόντα νέμουσιν: λαμβάνουσι δὲ ἅμα καὶ
πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν: ὁ τετρημένος γὰρ ἐστὶ πίθος ἢ
τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις). ἀλλὰ δεῖ τὸν ἀληθινῶς
δημοτικὸν ὄραν ὅπως τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἄπορον ᾗ: τοῦτο γὰρ
αἴτιον τοῦ μοχθηρὰν εἶναι τὴν δημοκρατίαν.*

«Όταν υπάρχουν έσοδα, δεν πρέπει να συμβαίνει ό,τι κάνουν σήμερα οι δημαγωγοί (γιατί διανέμουν στον λαό ως μισθό τα πλεονάσματα και μόλις τα πάρει ο λαός τα ξοδεύει και ζητά άλλα, γιατί έχει ανάγκη. Τέτοια βοήθεια προς τους απόρους μοιάζει με το πιθάρι των Δαναΐδων). Ο πραγματικός δημοκράτης πρέπει να φροντίζει ώστε ο λαός να μην φτωχαίνει πολύ, γιατί η φτώχεια του λαού υποβαθμίζει τη δημοκρατία»

ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΠΡΟΣΟΔΟΥΣ

[35]τεχναστέον οὖν ὅπως ἂν εὐπορία γένοιτο χρόνιος. ἐπεὶ δὲ συμφέρει τοῦτο καὶ τοῖς εὐπόροις, [...] μάλιστα μὲν εἴ τις δύναται τοσοῦτον ἀθροίζων ὅσον εἰς γηδίου κτήσιν, εἰ δὲ μή, πρὸς ἀφορμὴν ἐμπορίας καὶ γεωργίας,[1320β] καί, εἰ μὴ πᾶσι δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ φυλὰς «Πρέπει να βρει τρόπους ὥστε ἡ οικονομικὴ ευμάρεια τοῦ λαοῦ να εἶναι σταθερὴ για πολὺ καιρὸ, γιατί αὐτὸ συμφέρει καὶ στους εὐποροὺς [...] καὶ σε κάθε ἀπορο να δίνουν τόσα, ὥστε να μπορεῖ να αγοράσει μια ἔκταση γῆς. Κι αν τὸ ποσὸ δεν φτάνει, να μπορεῖ να τὸ χρησιμοποιήσῃ ως κεφάλαιο για ἐμπόριο ἢ κάποια γεωργικὴ ἐπιχείρηση. Αν οὔτε αὐτὸ εἶναι δυνατό για ὅλους τους ἀπόρους, τὰ ποσὰ να διανέμονται στις φυλές [...].»

ΑΥΤΟ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΟΙ & ΟΙ ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΙ

*τοιούτον δέ τινα τρόπον Καρχηδόνιοι [5] πολιτευόμενοι φίλον
κέκτηνται τὸν δῆμον: [...] χαριέντων δ' ἐστὶ καὶ νοῦν ἔχόντων
γνωρίμων καὶ διαλαμβάνοντας τοὺς ἀπόρους ἀφορμὰς
διδόντας τρέπειν ἐπ' ἐργασίας. καλῶς δ' ἔχει μιμεῖσθαι καὶ τὰ
Ταραντίνων. [10] [...] ἔτι δὲ τὰς ἀρχὰς πάσας ἐποίησαν
διπτάς, τὰς μὲν αἰρετάς τὰς δὲ κληρωτάς*

«Παρόμοια μέθοδο εφαρμόζουν οι Καρχηδόνιοι και είναι
αγαπητοί στον λαό. Ἴδιον προικισμένων με νου και
ευαίσθητων επιφανῶν πολιτῶν, εἶναι να συμερίζονται τους
φτωχοὺς και να τους παρέχουν τα μέσα, παρακινῶντας τους
ἔτσι σε κερδοφόρες δουλειές [...] Αξιομίμητοί εἶναι και οι
Ταραντίνιοι [...] γιατί εφάρμοσαν διπλό τρόπο καθορισμού
των αρχόντων, άλλες εξουσίες με εκλογή και άλλες με
κλήρο.»

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΟΛΙΓΑΡΧΙΕΣ

[μόνο μετάφραση]

Είπαμε λοιπόν με ποιον τρόπο πρέπει να γίνεται η οργάνωση των δημοκρατικών πολιτευμάτων. Από τα προηγούμενα γίνεται φανερό το πώς πρέπει να οργανώνεται και το ολιγαρχικό πολίτευμα [αναφορά στα διάφορα είδη ολιγαρχίας] Θα ξεκινήσουμε από το πρώτο είδος ολιγαρχίας που συνδυάζει με τον καλύτερο τρόπο τα διάφορα στοιχεία της και πλησιάζει πολύ το πολίτευμα που αποκαλείται πολιτεία [υγιής δημοκρατία]. Σε αυτόν τον τύπο ολιγαρχίας τα εισοδήματα τα χωρίζουμε σε δύο κατηγορίες, από τις οποίες η μία θα περιλαμβάνει τα μικρότερα και η άλλη τα μεγαλύτερα εισοδήματα. Πρέπει να καθοριστεί ότι εκείνοι που έχουν τα

κατώτερα εισοδήματα θα συμμετέχουν στα κατώτερα αξιώματα, ενώ όσοι έχουν τα μεγαλύτερα στα ανώτερα. Πρέπει ακόμη να κανονιστεί ώστε όποιος αποκτά κάποιο συγκεκριμένο εισόδημα να έχει το δικαίωμα να συμμετέχει και στα ανάλογα αξιώματα. Όποιοι πολίτες αναλαμβάνουν αξιώματα, γιατί απέκτησαν το νόμιμο εισόδημα και γίνονται ανώτεροι από τους άλλους, πρέπει να είναι τόσοι αριθμητικά ώστε να είναι ισχυρότεροι από τους πολίτες που δεν συμμετέχουν στην ολιγαρχία. Κάθε φορά πρέπει οι ολιγαρχικοί να αφήνουν να συμμετέχει στο πολίτευμα το καλύτερο τμήμα από τις λαϊκές τάξεις. [6. 1320b]

*ἀεὶ δὲ δεῖ παραλαμβάνειν ἐκ τοῦ βελτίονος δήμου τοὺς
κοινωνούς. «Κάθε φορά πρέπει οι ολιγαρχικοί να αφήνουν να
συμμετέχει στο πολίτευμα το καλύτερο τμήμα από τις λαϊκές
τάξεις»*

[ακολουθῶς ἐπισημαίνεται ὅτι πρέπει νὰ μεριμνήσουν γιὰ
προστασία, ἀλλὰ καὶ καθοδήγηση γιὰ τὸ χειρότερο εἶδος
ολιγαρχίας, που μοιάζει με τὴν τυραννία]

τῆ δυναστικωτάτῃ καὶ τυραννικωτάτῃ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὅσῳ περ
χειρίστη, τοσοῦτῳ δεῖ πλείονος φυλακῆς. ὥσπερ γὰρ τὰ μὲν εὖ
σώματα διακείμενα πρὸς ὑγίειαν καὶ πλοῖα τὰ πρὸς ναυτιλίαν
[...] ἐπιδέχεται πλείους ἁμαρτίας ὥστε μὴ φθείρεσθαι δι' αὐτάς,
τὰ δὲ νοσερῶς ἔχοντα τῶν σωμάτων καὶ τὰ τῶν πλοίων
ἐκλελυμένα καὶ πλωτήρων τετυχηκότα φάυλων οὐδὲ τὰς μικρὰς
δύναται φέρειν ἁμαρτίας, οὕτῳ καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χεῖρισταὶ
πλείστης δέονται φυλακῆς. «[...] ἡ πιο αυταρχική και τυραννική
ολιγαρχία, ὅσο χειρότερη εἶναι, τόσο μεγαλύτερη περιφρούρηση
χρειάζεται. Γιατί ὅπως τα δυνατά και υγιή σώματα και τα
καλοφτιαγμένα πλοία αντέχουν περισσότερες ζημιές, ὅταν
κυβερνιούνται ἀπὸ ικανούς ναυτικούς και δεν καταστρέφονται,
αντίθετα τα ασθενικά σώματα και τα κακοφτιαγμένα πλοία που
κυβερνιούνται ἀπὸ ἀπὸ κακούς ναυτικούς, δεν αντέχουν οὔτε
μικρὲς ζημιές ἔτσι και τα χειρότερα πολιτεύματα χρειάζονται και
μεγαλύτερη περιφρούρηση.»

ΓΕΝΙΚΑ

[1321α] τὰς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅλως ἢ πολυανθρωπία σώζει (τοῦτο γὰρ ἀντίκειται πρὸς τὸ δίκαιον τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν) : τὴν δ' ὀλιγαρχίαν δῆλον ὅτι τοῦναντίον ἀπὸ τῆς εὐταξίας δεῖ τυγχάνειν τῆς σωτηρίας.

«Γενικά τις δημοκρατίες σώζει το μεγάλο πλήθος των πολιτῶν—αφού εκεί επικρατεῖ ο αριθμός και ὄχι η αξία—ενώ εἶναι φανερό πως η ολιγαρχία στηρίζει τη διατήρησή της στην καλή οργάνωση.»

[ακολουθούν λεπτομέρειες ὅσον αφορά τον πόλεμο και την οργάνωση των στρατιωτικῶν δυνάμεων κατὰ περίπτωση για την αντιμετώπιση εξωτερικῶν εχθρῶν και εσωτερικῶν εξεγέρσεων]

ΤΑ ΑΞΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ [ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ]

[1321β] [...] ἀκόλουθον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τὸ διηρηῆσθαι καλῶς [5] τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, πόσαι καὶ τίνες καὶ τίνων, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χωρὶς ἀδύνατον εἶναι πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κόσμον ἀδύνατον οἰκεῖσθαι καλῶς. [...] ποίας οὖν ἀρμόττει συνάγειν καὶ ποίας χωρίζειν, δεῖ μὴ λανθάνειν. «Λογικό επακόλουθο ὅσων αναπτύξαμε εἶναι το να καθορίσουμε ακριβῶς ποιες πρέπει να εἶναι οἱ ἀρχές, πόσες πρέπει να εἶναι καὶ ποιες να ανατίθενται σε ποίους. Γιατί ὅπως εἶναι ἀδύνατο να υπάρξει πόλη χωρὶς τις ἀπαραίτητες ἀρχές, ἔτσι εἶναι ἀδύνατο να κυβερνηθεῖ σωστά, αν δεν υπάρχουν οἱ ἀρχές που ρυθμίζουν την ομαλή διοίκηση καὶ την κοσμιότητα. [...] δεν πρέπει ἐπίσης να μας διαφεύγει ποιες πρέπει να ενώνονται καὶ ποιες να χωρίζονται.»

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

πρώτη μὲν οὖν ἐπιμέλεια τῶν ἀναγκαίων ἢ περὶ τὴν ἀγοράν, ἐφ' ἣ δεῖ τινα ἀρχὴν εἶναι τὴν ἐφορῶσαν περὶ τε τὰ συμβόλαια καὶ τὴν εὐκοσμίαν: σχεδὸν γὰρ ἀναγκαῖον [15] πάσαις ταῖς πόλεσι τὰ μὲν ὠνεῖσθαι τὰ δὲ πωλεῖν πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀναγκαίαν χρείαν, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὑπογυιότατον πρὸς αὐτάρκειαν, δι' ἣν δοκοῦσιν εἰς μίαν πολιτείαν συνελθεῖν.

«Πρώτη απαραίτητη αρχή είναι η φροντίδα για την αγορά, όπου είναι αναγκαία μια αρχή που θα επιβλέπει τις συναλλαγές και την κοσμιότητα. Γιατί σχεδόν όλες οι πόλεις πρέπει να αγοράζουν και να πουλάνε, ώστε να ικανοποιούν τις αμοιβαίες ανάγκες και αυτός είναι ο ευκολότερος τρόπος να είναι αυτόρκεις οι άνθρωποι που συγκεντρώθηκαν στον ίδιο μέρος και σχημάτισαν την πόλη.»

ἑτέρα δὲ ἐπιμέλεια ταύτης ἔχομένη καὶ σύνεγγυς ἢ τῶν περὶ τὸ ἄστυ δημοσίων καὶ ἰδίων, ὅπως [20] εὐκοσμία ἦ, καὶ τῶν πιπτόντων οἰκοδομημάτων καὶ ὁδῶν σωτηρία καὶ διόρθωσις, καὶ τῶν ὀρίων τῶν πρὸς ἀλλήλους, ὅπως ἀνεγκλήτως ἔχωσιν, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα τῆς ἐπιμελείας ὁμοιότροπα. καλοῦσι δ' ἄστυνομίαν οἱ πλεῖστοι τὴν τοιαύτην ἀρχὴν [...]. «Ἄλλη παραπλήσια καὶ ἀπαραίτητη φροντίδα εἶναι ἡ φροντίδα τῶν δημόσιων καὶ ιδιωτικῶν κτηρίων ποῦ βρίσκονται στο κέντρο τῆς πόλης, νὰ ἔχουν καλὴ διαρρύθμιση, νὰ συντηροῦνται καὶ νὰ επισκευάζονται τα ετοιμόρροπα κτήρια καὶ οἱ χαλασμένοι δρόμοι καὶ νὰ τηροῦνται τὰ σύνορα τῶν κτημάτων γιὰ νὰ ἀποφεύγονται οἱ προστριβές μεταξύ γειτόνων καὶ ἄλλα ἀνάλογα φαινόμενα. Τὴν ἀρχὴ αὐτὴ οἱ περισσότεροὶ τὴν ἀποκαλοῦν ἀστυνομία.»

[ομοίως για τη φύλαξη των λιμανιών, των περιχώρων και της υπαίθρου, όπου αρμόδιοι φύλακες είναι οι αγρονόμοι ή δασονόμοι (ύλωροι)]

ΜΟΝΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Εκτός από αυτές υπάρχει και άλλη αρχή, στην οποία υπάγονται τα δημόσια έσοδα, για να τα φυλάξει και να τα διανείμει στις διάφορες διοικητικές υπηρεσίες. Οι λειτουργοί αυτοί ονομάζονται αποδέκτες και ταμίες. [6.1321b]

έτέρα δ' ἀρχή πρὸς ἣν ἀναγράφεσθαι δεῖ τὰ τε ἴδια
συμβόλαια [35] καὶ τὰς κρίσεις τὰς ἐκ τῶν δικαστηρίων: παρὰ
δὲ τοῖς αὐτοῖς τούτοις καὶ τὰς γραφὰς τῶν δικῶν γίνεσθαι
δεῖ καὶ τὰς εἰσαγωγάς. ἐνιαχοῦ μὲν οὖν μερίζουσι καὶ ταύτην
εἰς πλείους, ἔστι δ' οὗ μία κυρία τούτων πάντων: καλοῦνται
δὲ ἱερομνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες καὶ τούτοις ἄλλα
[40] ὀνόματα σύνεγγυς. «Υπάρχει ἀκόμη καὶ μία ἀρχή που
πρέπει νὰ καταχωρεῖ τις ιδιωτικὲς συμβάσεις καὶ τις
δικαστικὲς αποφάσεις. Ἡ ἴδια ἀρχή δέχεται καὶ τις γραπτὲς
καταγγελίες γιὰ βλάβη τοῦ δημοσίου καὶ τις παραπέμπει στα
δικαστήρια. Σε ορισμένες πόλεις παρόμοιες ἀρμοδιότητες
ἀπονέμονται σε περισσότερες ἀρχές, τὴν εὐθύνη ὅμως γιὰ
ὅλα τὴν ἔχει μία βασικὴ ἀρχή, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἔχουν
διάφορα ὀνόματα, γιὰ παράδειγμα ἱερομνήμονες, ἐπιστάτες,
μνήμονες καὶ ἄλλα παρόμοια.»

ΦΡΟΥΡΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ

μετὰ δὲ ταύτην ἐχομένη μὲν ἀναγκαιοτάτη δὲ σχεδὸν καὶ χαλεπωτάτη τῶν ἀρχῶν ἐστὶν ἢ περὶ τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων καὶ τῶν προτιθεμένων κατὰ τὰς ἐγγραφὰς [1322α] καὶ περὶ τὰς φυλακὰς τῶν σωμάτων. «Την ἀρχὴ αὐτὴ ἀκολουθεῖ καὶ ἄλλη σχετικὴ, που εἶναι ἡ πιο ἀπαραίτητη καὶ ἡ πιο δύσκολη, ἀφοῦ ἔχει σκοπὸ τὴν ἐκτέλεση τῶν ποινῶν τῶν ὅσων ἔχουν καταδικαστεῖ, τὴν ἀναγραφὴν σὺν δημόσιους πίνακες τῶν ὀνομάτων τῶν ὅσων καταδικάστηκαν με δίκη σε πρόστιμο καὶ τὴν φρούρηση τῶν φυλακισμένων.»

χαλεπή μὲν οὖν ἐστὶ διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν ἀπέχθειαν, ὥστε ὅπου μὴ μεγάλα ἔστι κερδαίνειν, οὐτ' ἄρχειν ὑπομένουσιν αὐτὴν οὐθ' ὑπομείναντες ἐθέλουσι πράττειν κατὰ τοὺς νόμους: ἀναγκαία δ' ἐστίν, ὅτι οὐδὲν ὄφελος γίνεσθαι μὲν δίκας περὶ τῶν δικαίων, ταύτας δὲ μὴ λαμβάνειν τέλος, «Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι δύσκολη, ἐπειδὴ προκαλεῖ μεγάλη ἀντιπάθεια. Καὶ ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι δὲν περιμένουν μεγάλα ὄφελος ἀπὸ τῆς ἀσκήσεώς της, οὔτε εὐχάριστα τὴν δέχονται, καὶ ὅταν τὴν ἀναλάβουν, δὲν θέλουν νὰ τὴν ἀσκῆσουν με ὅλη τὴν ἀυστηρότητα τοῦ νόμου. Ἀπὸ τῆς ἄλλης ὅμως εἶναι ἀναγκαία, γιὰτι οἱ δίκαιες ποὺ γίνονται γιὰ νὰ ἀπονεμηθεῖ δικαιοσύνη εἶναι ἀχρηστες, εἰάν δὲν ἐφαρμόζονται.»

*ὥστ' εἰ μὴ γιγνομένων κοινωνεῖν ἀδύνατον ἀλλήλοις,
καὶ πράξεων μὴ γιγνομένων.*

«Γιατί είναι αδύνατο να υπάρξει πολιτική κοινότητα, αν σταματήσουν να διεξάγονται τέτοιες δίκες ή όταν διεξάγονται, αν δεν εκτελούνται οι αποφάσεις που λαμβάνονται.»

[δίνονται παραδείγματα από πόλεις και πολιτεύματα όπου λαμβάνονται μέτρα για να μειώνεται η απέχθεια που προκαλεί το έργο της εφαρμογής των αποφάσεων των δικαστηρίων για φυλάκιση κτλ. Προτείνεται π.χ. άλλοι να βγάζουν την απόφαση και από άλλους να γίνεται η εφαρμογή και άλλα σχετικά μέτρα]

ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΡΧΕΣ

ταύτας μὲν οὖν τὰς [30] ἀρχὰς ὡς ἀναγκαιοτάτας θετέον εἶναι πρῶτας, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἀναγκαίαις μὲν οὐθὲν ἥττον, ἐν σχήματι δὲ μείζονι τεταγμένας: καὶ γὰρ ἐμπειρίας καὶ πίστεως δέονται πολλῆς. τοιαῦται δ' εἶεν ἂν αἷ τε περὶ τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι τάττονται πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. «Αυτὰ τα αξιώματα, που εἶναι ἀναγκαία, πρέπει να θεσμοθετήσουμε πρῶτα και μετὰ ἐκεῖνα που χωρὶς να εἶναι λιγότερο ἀναγκαία, κατατάσσονται σε ψηλότερο ἐπίπεδο, ἐπειδὴ ἀπαιτοῦν και μεγάλη πείρα και πολλή αξιοπιστία. Εἶναι τα αξιώματα που ἔχουν σκοπὸ τὴν περιφρούρηση τῆς πόλης και τα αξιώματα που ἀναφέρονται στις πολεμικὲς ἀνάγκες.»

ΚΑΙ ΣΕ ΚΑΙΡΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΣΕ ΚΑΙΡΟ ΠΟΛΕΜΟΥ

δει [35] δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ πυλῶν τε καὶ τειχῶν φυλακῆς ὁμοίως ἐπιμελητὰς εἶναι καὶ ἐξετάσεως καὶ συντάξεως τῶν πολιτῶν. ἔνθα μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀρχαὶ πλείους εἰσὶν, ἔνθα δ' ἐλάττους, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι μία περὶ πάντων. καλοῦσι δὲ στρατηγούς καὶ πολεμάρχους τοὺς τοιούτους. «Και σε καιρό ειρήνης και σε πολέμου πρέπει να υπάρχουν επιμελητές των πυλών και των τειχῶν της πόλης, καθώς και για την αξιολόγηση των στρατευσίμων, ὅπως και για τη στρατιωτική οργάνωση της πόλης. Και ὅπου για ὅλες αυτές τις αρμοδιότητες υπάρχουν περισσότερα αξιώματα και ὅπου υπάρχουν λιγότερα, π.χ. σε μικρές πόλεις, μία εἶναι κυρίως ἡ ἀρχή που μεριμνᾷ για ὅλα. Αυτούς που την ασκούν τους ἀποκαλούμε στρατηγούς και πολεμάρχους.»

ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΝΑΩΝ

αί μὲν οὖν πολιτικαὶ τῶν ἀρχῶν σχεδὸν τοσαῦταί τινές εἰσιν:
ἄλλο δ' εἶδος ἐπιμελείας ἢ περὶ τοὺς θεούς, οἷον ἱερεῖς τε καὶ
ἐπιμεληταὶ τῶν [20] περὶ τὰ ἱερά τοῦ σώζεσθαι τε τὰ ὑπάρχοντα
καὶ ἀνορθοῦσθαι τὰ πίπτοντα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν
ἄλλων ὅσα τέτακται πρὸς τοὺς θεούς. [...] ἔνιαχοῦ δὲ πολλὰς
καὶ κεχωρισμένας τῆς ἱερωσύνης, οἷον ἱεροποιούς [25] καὶ
ναοφύλακας καὶ ταμίας τῶν ἱερῶν χρημάτων. «Τόσες περίπου
εἶναι οἱ πολιτικὲς ἀρχές. Ἄλλο εἶδος υπηρεσίας εἶναι ἐκεῖνο που
αναφέρεται στὴ λατρεία τῶν θεῶν. Μετὴν υπηρεσία αὐτὴ
ασχολοῦνται οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐπιμελητὲς τῶν ναῶν που
φροντίζουν νὰ διατηροῦν ὅσους ὑπάρχουν, νὰ επισκευάζουν
τοὺς ετοιμόρροπους καὶ νὰ ἐπιβλέπουν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ θρησκεία
[...] ἀλλοῦ τὴν ἔχουν πολλὰς ἀρχές χωρισμένες ἀπὸ τὸ σῶμα
τῶν ἱερέων καὶ ὀνομάζονται ἱεροποιοί, ναοφύλακες καὶ ταμίες
τῶν ἱερῶν χρημάτων.»

ΣΥΝΟΨΙΖΟΝΤΑΣ αἱ μὲν [30] οὖν ἀναγκαῖαι ἐπιμέλειαί εἰσι περὶ τούτων, ὡς εἰπεῖν συγκεφαλαιωσαμένους, περὶ τε τὰ δαιμόνια καὶ τὰ πολεμικὰ καὶ περὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ ἀναλισκόμενα, καὶ περὶ ἀγορὰν καὶ περὶ τὸ ἄστυ καὶ λιμένας καὶ τὴν χώραν, ἔτι περὶ τὰ δικαστήρια, καὶ συναλλαγμάτων ἀναγραφὰς [35] καὶ πράξεις καὶ φυλακὰς καὶ ἐπὶ λογισμούς τε καὶ ἐξετάσεις καὶ προσευθύνας τῶν ἀρχόντων, καὶ τέλος αἱ περὶ τὸ βουλευόμενόν εἰσι περὶ τῶν κοινῶν: «Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε πως οι αναγκαίες υπηρεσίες της πόλης είναι οι ακόλουθες: οι υπηρεσίες που φροντίζουν τις θρησκευτικές και πολεμικές υποθέσεις, τα έσοδα και τα έξοδα της πόλης, την αγορά, την πόλη, το λιμάνι και την ύπαιθρο. Ακόμη, οι δικαστικές αρχές, για την καταγραφή των ιδιωτικών συμβάσεων, τη φρούρηση των φυλακών, την απόδοση λογαριασμών, τον έλεγχο των υπευθύνων, την ευθύνη των ἀρχόντων και τέλος τα ζητήματα που αναφέρονται στο σώμα που συνεδριάζει για τις κοινές υποθέσεις της πόλης.»

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΟ-ΟΛΙΓΑΡΧΙΚΟ-ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ

τριῶν δ' οὐσῶν ἀρχῶν καθ' ἅς αἰροῦνται τινες ἀρχὰς τὰς κυρίου, νομοφυλάκων προβούλων βουλή, οἱ μὲν νομοφύλακες ἀριστοκρατικόν, ὀλιγαρχικόν δ' οἱ πρόβουλοι, βουλή δὲ δημοτικόν. περὶ μὲν οὖν τῶν [10]ἀρχῶν, ὡς ἐν τύπῳ, σχεδὸν εἴρηται περὶ πασῶν.

«Από τα τρία αξιώματα που ασκούν κυριαρχικό δικαίωμα, δηλαδή τους νομοφύλακες, τους προβούλους και τη βουλή, οι νομοφύλακες είναι αριστοκρατικός θεσμός, οι πρόβουλοι ολιγαρχικός και η βουλή δημοκρατικός θεσμός. Μιλήσαμε λοιπόν για τις αρχές και τα συμπεριλάβαμε σχεδόν όλα σε ένα σχεδιάγραμμα.»

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Aristotle. ed. W. D. Ross, *Aristotle's Politica*. Oxford, Clarendon Press. 1957. The Annenberg CPB/Project provided support for entering this text. [βλ. www.perseus.tufts.edu]

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (βασισμένη): Αριστοτέλης, *Άπαντα*, τ. 3, *Πολιτικά*, βιβλία Ζ', Η' και Θ'. 192 «Οι Έλληνες». Αθήνα: Κάκτος. 1993.

By Mathieu Gauthier-Pilote (User:Mathieugp) - Aristotle's
Politics, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1749505>

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Aristotle. ed. W. D. Ross, *Aristotle's Politica*.
Oxford, Clarendon Press. 1957.

στο: www.perseus.tufts.edu.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (βασισμένη): Αριστοτέλης, *Άπαντα*, τ. 2, *Πολιτικά*,
βιβλία Γ', Δ' και Ε'. 191 «Οι Έλληνες». Αθήνα: Κάκτος. 1993.